

מה נספר לילדים וכיצד נשמר תחושת ביטחון?

אורה גולדהירש
אגף א' לחינוך קדם יסודי

מצבי חיים מורכבים לחשיפת ילדים צעירים אליהם:

- ימי זיכרון:

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

יום הזיכרון לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה

- אירועים קשים בסביבת הילדים:

מלחמה, פיגועים, תאונות, אסונות טבע, מצבים מעוררי חרדה

האם לחשוף ילדים צעירים?

גננות מתלבטות: "מה לעשות – לספר? או: להסתיר על מנת להגן?"

טיעוני המתנגדים לחשיפת ילדי הגן

- ילדים צעירים חווים לחץ, חרדה, מצוקה והצפה רגשית מול מצבים מאיימים, דבר העלול לפגוע בחוסנם ואף להיות טראומתי
- העמדת ילדים צעירים מול אלימות קיצונית, מול סבל וכאב מערערת את ביטחונם במבוגרים, שיוכלו להגן עליהם בכל עת
- בשלב התפתחותי זה אין עדיין הבחנה בין עבר להווה: ימי זיכרון עלולים להיתפס כחלק מאירועי ההווה

למה בכל זאת נדרש תיווך בנושאים אלה בגן?

- ילדים חיים בתוך מציאות של אירועים, קולטים קטעי מידע גם כאשר מנסים למנוע מהם להיחשף והם זקוקים לתיווך
- ילדים רגישים לתגובות המבוגרים המשמעותיים בסביבתם ומבחינים בין תגובות של שמחה ותגובות של עצב אף כאשר "לא מספרים להם"
- בימי הזיכרון האווירה שונה, נשמעת צפירה, נסגרים בתי עינוגים וילדים מבקשים לדעת: "למה?"

עקרונות בחשיפת נושאים מורכבים בגני הילדים:

- תפקיד גן הילדים הוא לשמר לילדים תחושת ביטחון ומוגנות
- נדרשים הבהרת התכנים שהם נחשפים אליהם בתקשורת ובסביבה וכן וויסות רגשותיהם
- חשוב לקיים שיחות אישיות עם כל ילד להיכרות עם המושגים שאיתם בא לגן, לזיהוי סילופים ועיוותי מידע שנוצרו, על מנת לתווך מידע אמין ולערוך תיקונים
- חשוב לשמר שיגרה בטוחה בימי הזיכרון, וככל שניתן - לאחר התרחשות אירוע בהווה

תפקיד הגננת

- לתווך לילדים את הנושא באופן שיעניק להם תחושת מוגנות
- לנקוט זהירות כדי לא להטיל משא כבד מדי על כתפיהם
- להדגיש חוסן ותקומה לביסוס הביטחון והאמון של הילדים
- לבחור בדרך מותאמת להצגת הנושא לילדי הגן בהתייחס לכמה ממדים:
  - א) שלבי ההתפתחות השונים של הילדים
  - ב) הידע שאתו ילדים שונים מגיעים לגן
  - ג) היכרותה המעמיקה עם הילדים, אישיותם

תכנים ותהליכים חינוכיים

- ציור העולם בקווים אופטימיים
- שימוש במושגים מחיי היומיום שילדים מכירים בסביבת החיים הרגילה ובמסגרות החינוכיות שבהן הם שוהים
- הבעת רגשות במרכז הדיון : להגברת תחושת הביטחון והמוגנות של הילדים ולשימור התקווה

שיתוף הורי הילדים

- חשוב לשתף את הורי הילדים באשר לדרך ולאמצעים החינוכיים שהיא נוקטת בהם בהכנת הילדים לקראת ימי הזיכרון
- באתר "בשבילי הזיכרון" נוסח מכתב להורים שתשלח הגננת בשם מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי לקראת יום הזיכרון לשואה ולגבורה
- בהתרחש אירוע טראומתי ובמצב לחץ חשוב לשתף את קבוצת ההורים ובמידת הצורך: באופן פרטני

מצוקה זמנית / מתמשכת

מצוקה זמנית:

שעות, יום, ימים ספורים, תקופה קצרה או לסירוגין

מצוקה מתמשכת:

בחיי היום יום, רוב שעות היום, תקופה ממושכת, לאורך זמן

כל ילד חווה מצוקה בזמן זה או אחר

מצוקה זמנית עלולה להפוך למצוקה מתמשכת

מה מרגישים ילדים בגיל הרך במצבי מצוקה?

אבדן ביטחון

עצב

פחד וחרדה

חוסר אונים

בלבול

כעס

תסכול

איתותי מצוקה: תגובות שונות

בכי

היצמדות למבוגר או לחפץ מעבר

התבודדות והתבוננות מהצד

התעסקות באברי הגוף

המענה: קשר, תמיכה ושימור תקווה

שימו לב

בימי זיכרון ובהתרחשות של אירועים קשים:

יש **להימנע** משימוש בהמחשות פיזיות, כגון

סימולציות והצגות וכן, משימוש בתמונות בעלות

תכנים מאיימים

תודה על ההקשבה

ועכשיו שאלות... הערות... הארות
ושיתוף

לקריאה נוספת

- <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/PreSchool/BetichutBitachonUshatHerum/ErkaGannenet/>

התמודדות עם מצבי לחץ בעיתות חירום בגן הילדים

- <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/PreSchool/BetichutBitachonUshatHerum/ShaatCherum>

איתותי מצוקה של ילדים במצבי לחץ

התנהגויות של ילדים בגן והמלצות לצוות החינוכי / אורה גולדהירש

- <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/PreSchool/Moreshet/Tkasim/YomZicaronHalaleyZahal.htm>

ציון יום הזיכרון לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה בגני הילדים/ אורה גולדהירש

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Moe/Shoa/ganeyeldim/>

בשבילי הזיכרון – תכנית חינוכית בנושא השואה – גן הילדים